

Západočeská univerzita v Plzni
Právnická fakulta
Katedra finančního práva a národního hospodářství

Oponentský posudek na diplomovou práci

Téma práce: **Podnikatelská etika ve firemním právu se zaměřením na malé a střední podniky v ČR**
Diplomantka: **Michaela EDLOVÁ**

Diplomová práce (dále jen DP) je zpracována na interdisciplinární téma, které je velmi aktuální a odborně náročné. Autorka DP si vytkla náročný cíl: „...zjistit odpověď na následující otázky: „Přinese implementování nástrojů podnikatelské etika přijetí konceptu společensky odpovědného chování přínos malým a středním podnikům v ČR v rámci jejich podnikání?“. Jako dílčí otázky jsem zvolila „Jaké konkrétní výhody či nevýhody mohou zmiňované nástroje a koncept společenské odpovědnosti přinést? Vyvíjí se pohled českých podnikatelů malých a středních firem na využívání oněch nástrojů či je berou jako nepodstatnou složku podnikání.“ Je společenská odpovědnost stále doménou pouze velkých firem?“.

Diplomantka si zvolila odborně velmi náročné téma, jež je obsahově průnikem práva a etiky, konkrétně korporátního práva a etiky v podnikání. Hledání etických limitů trhu je v obecné rovině velmi aktuální a vytváří i obecný rámec zvoleného tématu. Problematika prolnutí obsahových otázek korporátního práva a etiky podniku, podnikatele a podnikání je nadmíru aktuální a může přispět ke komplexnějšímu pohledu, jak v právu, tak i v jiných oborech např. v etice v podnikání, ekonomii, managementu apod.

Předložená práce má celkový rozsah 66 stran. Je logicky a přehledně uspořádána a členěna na úvod, osm kapitol a závěr. Součástí DP jsou i četné odkazy a poznámky, jakož i seznam použité literatury a pramenů.

Úvod DP je zaměřen na vytyčení cílů práce a je popsána její struktura. Chybí však metody, které autorka využila při zpracování DP.

První kapitola *Teorie firemního práva* je orientována pojem firemního práva, historii, pojem obchodní firma. V této kapitole, v podkapitole druhé autorka na str. 8 píše: „Centrální hospodářství nahradilo kapitalistické tržní hospodářství. Přívlastek kapitalistický se nejeví jako zbytečný, z důvodu, že cosi jako trh fungovalo i ve feudální a otrokářské společnosti.“ Zde musím poznamenat, že trh skutečně fungoval i v otrokářském řádu, ale nebyl zde koordinačním nástrojem celého hospodářství, tímto nástrojem byl zvyk, tradice, rituál, od toho se odvozoval pojem zvyková nebo tradiční ekonomika. Ve feudálním řádu základem koordinace byl příkaz feudála, resp. panovníka a od toho se odvozoval pojem příkazová ekonomika. Tržní ekonomika se odvozuje od trhu, který se v kapitalismu stává klíčovým koordinačním mechanismem a vzniká tak tržní ekonomika. Pojem kapitalismus byl odvozen od pojmu kapitál, který začíná být v éře průmyslové revoluce používán jako třetí výrobní faktor a stává se tak vedle práce nezbytným předpokladem pro průmyslovou výrobu. Tím

vysvětlují proč použití termínu „kapitalistické“ je v souvislosti s tržní ekonomikou zcela nadbytečné.

Druhá kapitola *Etika* je zaměřena výklad pojmu etika z pohledu etymologického a obsahového, historie etiky z pohledu západního myšlení, výklad pojmu morálka včetně typů morálky. Podle mého názoru za zakladatele etiky, resp. morální filozofie můžeme považovat především Sokrata, Platona a Aristotela. Nejdůležitějším pojmem etiky u Aristotela byla eudajmonia, tj. blaženost. Klíčový je její vztah k dobru. Také nesouhlasím s názorem, že Řekové na první místo řasily v hodnotovém systému svobodu, ale touto hodnotou je spravedlnost a to již od Platona. Ve čtvrté knize Ústavy nalezneme souhrnný výklad o čtyřech cnostech – moudrosti, statečnosti, umírněnosti a statečnosti. Tyto ctnosti pak přebírá i latinská tradice a křesťanství jako tzv. „kardinální ctnosti“ a na ně křesťanství váže křesťanské ctnosti, tj. víru, naději a lásku. Na str. 15 DP autorka uvádí: „Jedním z hlavních představitelů je Aurélius, ...“, o kterého Aurélia jde: Markus Aurélius (121 – 180 n. l.) nebo sv. Augustina Aurélia (354 – 430 n. l.), zasvěceným je zřejmé, že jde o Augustina.

V druhé kapitole u přehledu vývoje etického myšlení je celá řada nejenom zjednodušení, ale spíše nepřesností i v části, která je věnována novověku. Autorka zahrnuje pojem morálky do etiky, což je nezvyklé, navíc by jako předmětem s ní měla tuto část začít. Jestliže věnuje pozornost typům morálky, pak by se tohoto členění měla přidržet i v oblasti vývoje novověké etiky – a objasnit etiku zlatého pravidla, etiku přirozených zákonů, etiku utilitaristickou, etiku povinnosti atd.

Diplomantka se v druhé kapitole nezabývá pojmem mravnost, ale věnuje se velmi stručně pojmu kultura.

Třetí kapitola *Podnikatelská etika* je věnována výkladu tohoto pojmu a vývoji podnikatelské etiky ve světě. V této kapitole je škoda, že autorka DP nevěnovala větší pozornost problematice pojmů podnik, podnikatel, podnikání a podnikavost a jejich reflexi v etice, tj. rozdílu mezi etikou podniku, podnikatelskou etikou a etikou v podnikání, stejně jako výkladu souvztažnosti, ale i rozdílu mezi podnikatelskou etikou a hospodářskou etikou. Dále se autorka práce zabývá integrací etiky do podnikání, ale i důvody pro etické chování v podnikání. V závěru uvedené kapitoly věnuje pozornost také manažerské etice.

Čtvrtá kapitola *Metody a nástroje podnikatelské etiky* je orientována na základní prvky etické infrastruktury podniku, tj. na metody a nástroje podnikatelské etiky. Zvláštní pozornost diplomantka oprávněně věnuje etickému kodexu a etickému a sociálnímu auditu. Tato kapitola je zpracována velmi přehledně a pečlivě.

Pátá kapitola *Společenská odpovědnost firem* je věnována vysvětlení pojmu společenská odpovědnost a modé s ní souvisejících, tj. modelu 3P a pyramidu společenské odpovědnosti firem. Autorka se také zmiňuje o teorii zájmových skupin, ale také o zavádění CSR v ČR. Dále diplomantka uvádí charakteristiku malých a středních podniků. Je třeba ocenit, že součástí této kapitoly je i interpretace empirického výzkumu, který prováděla instituce Business Leaders Forum Praha v roce 2012 v oblasti společenské odpovědnosti firem v ČR.

Šestá kapitola *Konkrétní příklad* je zaměřena na případovou studii o firmě ČEZ z pohledu uplatňování společenské odpovědnosti podniku. Je škoda, že autorka nezařadila do této části víc firem různé velikosti. Rozbor jedné firmy, která je ještě navíc z majoritní části

vlastněna státem, z pohledu implementace etického řízení a konkrétně metody CSR není příliš reprezentativní, nicméně tento příklad může sloužit pro malé a střední firmy jako vzor.

Závěr DP obsahuje pouze částečně odpovědi na otázky vytyčené v úvodu jako cíl práce. V některých případech jsou podceněny celostní rámce – neetické jednání českých podniků ovlivňuje „korodování a rozleptávání“ etických hodnot, norem a účelů jednání, což bezprostředně souvisí s tím, že se posouvají etické limity trhu od tržní ekonomiky k tržní společnosti a tento trend je velmi nebezpečný. Právě otázka etických nebo morálních limitů trhu je základem i pro diskusi o vztahu mezi etikou a právem, tj. mezi podnikatelskou etikou a korporátním, či obchodním právem. Závěry z této oblasti v závěru DP zcela absentují, jsou to institucionální otázky - obecně o souladu interních a externích norem, ve vztahu na jedné straně k riziku a nejistotě podnikatelského prostředí a na straně druhé k procesu upevnění svobodného řádu společnosti, jehož součástí je i řád mravní, právní a politický systém.

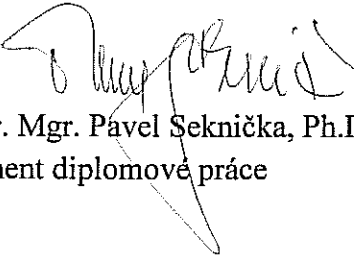
Závěr:

Předložená diplomová práce splňuje věcné i formální požadavky pro tento typ kvalifikačních prací, a proto ji **doporučuji k ústní obhajobě.**

V průběhu ústní obhajoby žádám diplomantku, aby odpověděla na tyto otázky:

1. Jaké souvztažnosti jsou důležité pro prosazování spravedlnosti jako sociální a etické hodnoty v právu?
2. Ve společenské odpovědnosti podniku je důležitá integrační síla, která spojuje ekonomickou, sociální a ekologickou rovinu a co je základem této síly?
3. Je možné prosazovat etiku v podnikání a etické řízení v malých a středních firmách v podmínkách české ekonomiky?

V Praze, dne 10. května 2014

PhDr. Mgr. Pavel Seknička, Ph.D.
Oponent diplomové práce

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra finančního práva
a národního hospodářství